

Welzijns- en gezondheidsstatistieken van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Fiche n° 16

Gemeente Ukkel

Editie 2006/1



1. INLEIDING EN REFERENTIEKAART	2
2. DEMOGRAFISCHE CONTEXT	4
2.1 Bevolkingsstructuur naar leeftijd en geslacht	4
2.2 Huishoudenssamenstelling	5
2.3 Multiculturaliteit	9
3. SOCIAAL-ECONOMISCHE KENMERKEN	11
3.1 Gemiddeld en mediaan inkomen	11
3.2 Mensen die leven van een minimum- of vervangingsinkomen	12
4. GEZONDHEID VAN MOEDER EN KIND	15
5. MORTALITEIT	17
5.1 Doodsoorzaken alle leeftijden	17
5.2 Vroegtijdige mortaliteit	19
6. GEPERCIPIEERDE GEZONDHEID	21
7. BIJLAGE	22
7.1 Definities en afkortingen	22
7.2 Methodologie	22

Egalement disponible en français.



**Observatorium voor Gezondheid en Welzijn
van Brussel-Hoofdstad
Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie**

Louizalaan 183, 1050 Brussel • Tel: 32 2 552 0189 • Fax: 32 2 502 59 05
observat@ggc.irisnet.be • www.observatbru.be

I. INLEIDING EN REFERENTIEKAART (I)

Dit document verzamelt de belangrijkste sociale en gezondheidsgegevens die beschikbaar zijn voor de gemeente Ukkel.

Het is de bedoeling aan de beleidsmakers en lokale actoren een eenvoudig instrument aan te bieden om bepaalde kenmerken van de bevolking waarmee zij werken te kunnen begrijpen en hen te helpen om hun strategieën te oriënteren.

Deze fiches zijn een aanvulling bij de rapporten «Gezondheidsindicatoren in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, 2004», «9^e rapport over de staat van de armoede in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest», «Welzijnsbarometer (editie 2005/1)» en «Welzijns- en gezondheidsatlas van Brussel-Hoofdstad (te verschijnen)». Alle rapporten zijn gratis raadpleegbaar en downloadbaar op de website www.observatbru.be. De bespreking bij de hier voorgestelde gegevens is dan ook tot het strikte minimum beperkt. Wij nodigen u uit om deze documenten te lezen indien u meer uitleg wenst.

Om deze fiches niet te zwaar te maken, moesten wij een selectie maken van gegevens die worden voorgesteld. Voor zover de gegevens beschikbaar zijn, kunt u meer details opvragen bij de instelling die als bron van de gegevens wordt aangegeven in de fiches (bepaalde links zijn beschikbaar op de website van het Observatorium www.observatbru.be) of bij het Observatorium.

De statistieken hebben betrekking op de meest recente beschikbare gegevens of op de periode 1998-2002 voor de geboorten en de sterfgevallen.

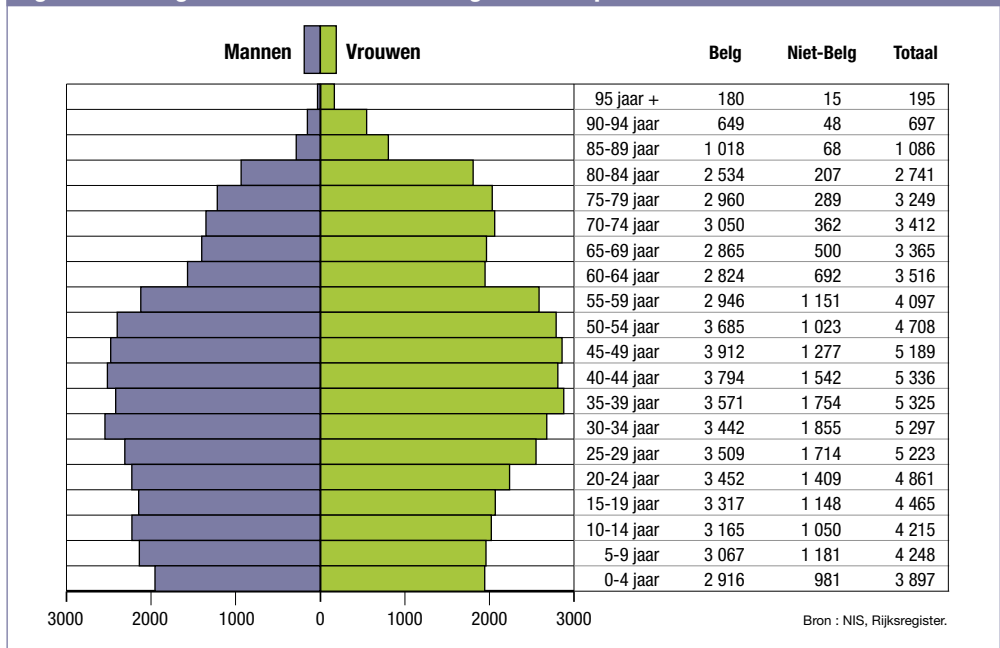
De cijfers voor Ukkel worden vergeleken met de gemiddelde waarde voor het Gewest, ofwel met de hoogste en laagste waarden voor de verschillende gemeenten. Onder «Gewest» of «Brussels Gewest» verstaan we het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (19 gemeenten).



2. DEMOGRAFISCHE CONTEXT

2.1 Bevolkingsstructuur naar leeftijd en geslacht

Figuur 1: Histogram van de totale bevolking in Ukkel op 1/1/2004.



Op 1 januari 2004 telde de gemeente Ukkel officieel 75 122 inwoners (34 407 mannen en 40 715 vrouwen); in het wachtregister vinden we ook nog 296 personen. 7,5% van de bevolking van het Brussels Gewest woont in Ukkel.

Tussen 2000 en 2004 is de bevolking aangegroeid met 901 individuen wat een toename betekent van 1,2%.

Tabel 1: Evolutie van de kenmerken van de bevolking in Ukkel en het Brussels Gewest van 1998 tot 2004.

	Ukkel			Brussels Gewest		
	1998	2001	2004	1998	2001	2004
% < 20 jaar	21,6%	21,7%	21,9%	23,2%	23,5%	23,7%
% 20-64 jaar	58,1%	58,4%	58,5%	59,6%	60,0%	60,7%
% 65 jaar en ouder	20,3%	19,9%	19,6%	17,2%	16,5%	15,6%
Verouderingsindex (≥ 65 jaar/ $0-19$ jaar)	93,9%	91,5%	89,6%	74,0%	70,5%	66,0%
Afhankelijkheidsindex ($0-19$ jaar)/(≥ 65 jaar)/($20-64$ jaar)	72,2%	71,2%	71,0%	67,8%	66,7%	64,8%
Index van intensiteit van de veroudering (> 80 jaar/ ≥ 65 jaar)	27,9%	28,3%	32,0%	26,3%	26,7%	29,6%

Bron : NIS, Rijksregister.

Naar verhouding telt Ukkel minder jongeren en meer oudere mensen dan het Gewest als geheel. Dit

verklaart de hogere verouderings- en afhankelijkheidsindex dan deze van het Gewest. De serieuze verhoging van de

verouderingsintensiteit in Ukkel dient te worden opgemerkt (in 2004 was 6,3% van de bevolking ouder dan 80 jaar).

2.2 Huishoudenssamenstelling (I)

Tabel 2: Huishoudenssamenstelling op 1/1/2004 (typologie CBGS).

	Ukkel		Brussels Gewest	
	Aantal hh	% hh	Aantal hh	% hh
alleenwonende man	6 265	17,5	116 758	23,8
alleenwonende vrouw	9 851	27,4	128 990	26,3
paar zonder inwonende kinderen	6 924	19,3	81 891	16,7
paar met inwonende kinderen	8 005	22,3	100 993	20,6
alleenstaande moeders met inwonende kinderen	3 478	9,7	44 288	9,0
alleenstaande vaders met inwonende kinderen	522	1,5	7 019	1,4
andere huishoudenstypes	712	2,0	8 642	1,8
huishoudenstype onbekend	135	0,4	2 714	0,6
totaal aantal private huishoudens	35 892	100,0%	491 295	100,0%
collectieve huishoudens	29		308	
totaal aantal huishoudens	35 921		491 603	

Bron: Centrum voor Bevolkings- en Gezinsstudie

44,9% van de huishoudens (1) zijn huishoudens van één persoon. Opgelet, het gaat om het aandeel huishoudens, en niet het aandeel personen dat alleen woont, dat bedraagt 26,8% van de meerderjarige bevolking in Ukkel (31,3% voor het Brussels Gewest).

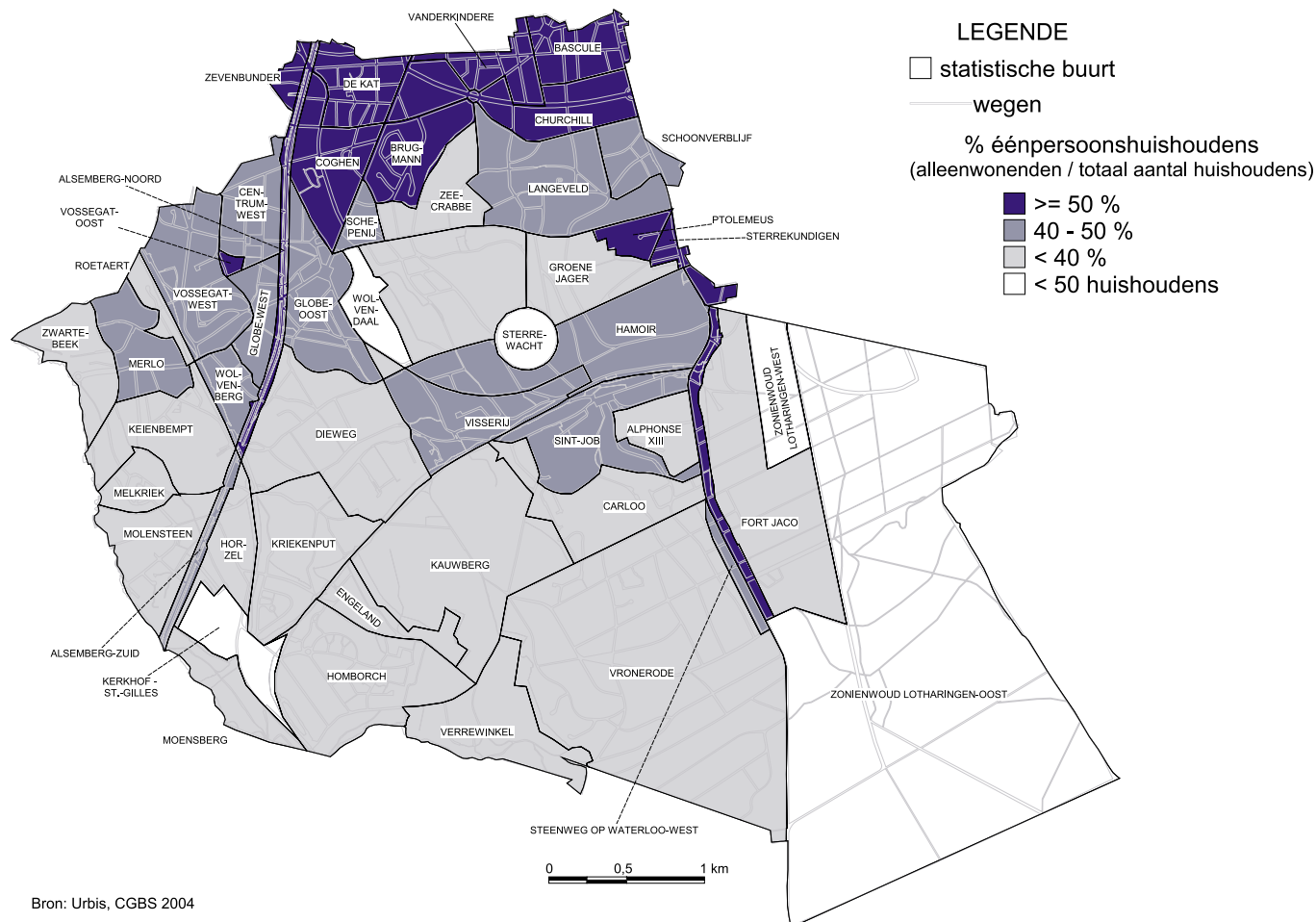
Minstens 64,2% van de huishoudens hebben geen kinderen (minstens 66,8% in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest). Eén derde van de huishoudens met kinderen zijn éénoudergezinnen. Dit zijn vooral alleenstaande moeders met kinderen, maar er zijn ook 522 alleenstaande vaders met kinderen in Ukkel.

De samenstelling van de huishoudens is verschillend naargelang van de statistische buurt. Onderstaande kaartjes geven hierover wat meer informatie.

(1) Een huishouden kan uit één of meerdere personen bestaan. Alleenstaanden worden bijgevolg ook beschouwd als een (éénpersoons-) huishouden.

2.2 Huishoudenssamenstelling (2)

Kaart 2: Aandeel éénpersoonshuishoudens per statistische buurt op 1/1/2004 in Ukkel.



De gemeente Ukkel (44,9%) telt gemiddeld minder éénpersoonshuishoudens dan het Brussels Gewest (50,0%). In de statistische buurten in het noorden van de gemeente en langsheen

de Alsebergsesteenweg en de Steenweg op Charleroi wonen meer éénpersoonshuishoudens dan gemiddeld in het Gewest. In het zuiden van de gemeente is het aandeel éénpersoonshuishoudens laag, namelijk

minder dan 40%. In 9 buurten is minder dan één derde van de huishoudens een éénpersoonshuishouden.

2.3 Multiculturaliteit (I)

Tabel 3: De voornaamste nationaliteiten in Ukkel en het Brussels Gewest, 2004.

Gemeente Ukkel			Brussels Gewest		
Nationaliteit	Aantal	%	Nationaliteit	Aantal	%
België	56 856	75,7	België	736 448	73,7
Frankrijk	5 939	7,9	Marokko	41 987	4,2
Italië	1 712	2,3	Frankrijk	39 138	3,9
Spanje	1 231	1,6	Italië	27 953	2,8
Portugal	1 188	1,6	Spanje	20 428	2,0
Verenigd Koninkrijk	915	1,2	Portugal	15 958	1,6
Duitsland	715	1,0	Turkije	11 595	1,2
Nederland	499	0,7	Verenigd Koninkrijk	9 230	0,9
Marokko	453	0,6	Griekenland	8 922	0,9
Griekenland	378	0,5	Duitsland	7 778	0,8
Congo	375	0,5	Congo	7 269	0,7
Andere	4 861	6,5	Andere	73 193	7,3
TOTAAL	75 122	100,0%	TOTAAL	999 899	100,0%

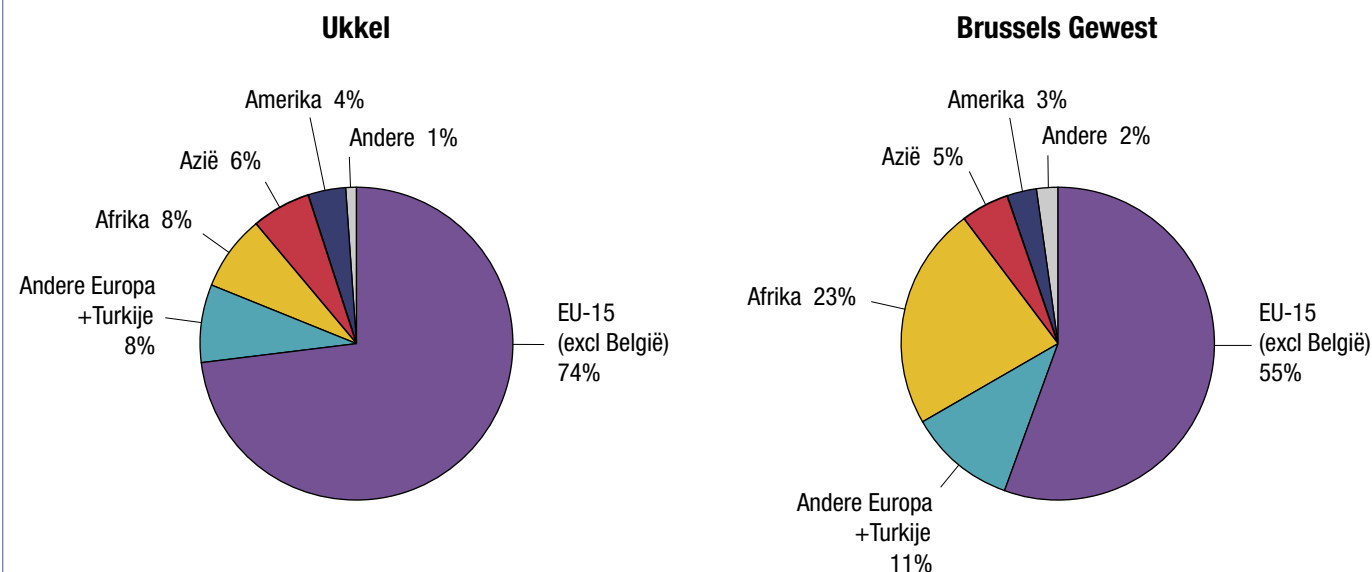
Bron: NIS, Rijksregister.

In 2004 had 24,3% van de Ukkelse bevolking een niet-Belgische nationaliteit (2), wat een beetje minder is dan het gemiddelde voor het Brussels Gewest (26,3%).

(2) Het gaat wel degelijk over de nationaliteit, en niet over de origine.

2.3 Multiculturaliteit (2)

Figuur 2: Verdeling van de niet-Belgische bevolking in Ukkel en het Brussels Gewest op 1/1/2004.



Bron : NIS, Rijksregister.

Bijna driekwart (73,9%) van deze niet-Belgische populatie in Ukkel is afkomstig uit 1 van de 15 EU-landen (3) (55,1% voor het hele Gewest).

Onder deze niet-Belgen wordt de belangrijkste groep gevormd door de Fransen (32,5% van de niet-Belgen, 7,9% van de totale bevolking), gevolgd door de Italianen (9,4% van de niet-Belgen), de Spanjaarden (6,7% van de niet-Belgen), de Portugezen (6,5% van de niet-Belgen) en de Britten (5,0% van de niet-Belgen).

(3) Duitsland, België, Frankrijk, Italië, Luxemburg, Nederland, Denemarken, Verenigd Koninkrijk, Ierland, Griekenland, Spanje, Portugal, Oostenrijk, Finland, Zweden.

3. SOCIAAL-ECONOMISCHE KENMERKEN

3.1 Gemiddeld en mediaan inkomen

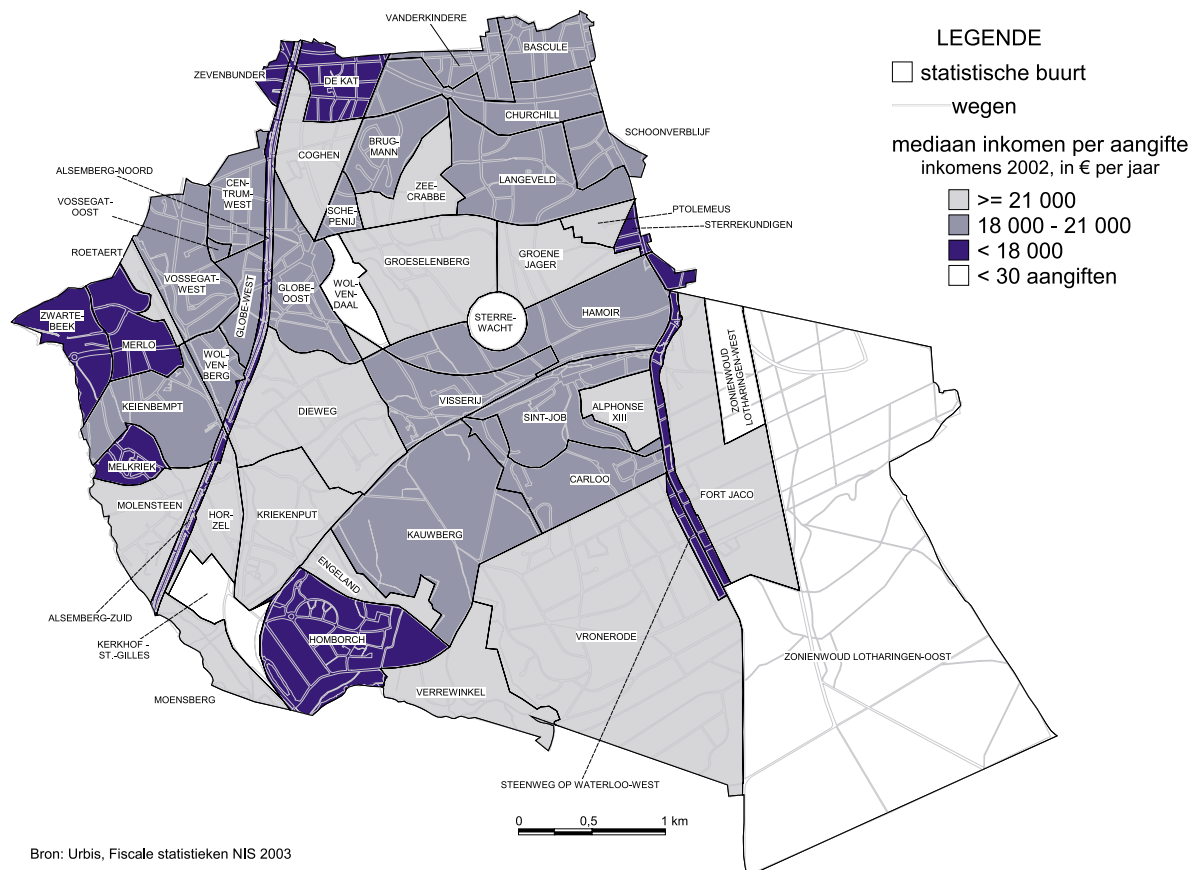
Zowel het gemiddeld als het mediaan inkomen ligt in Ukkel een stuk hoger dan in het Brussels Gewest en in de rest van het land. Er zijn echter verschillen binnen de gemeente. Het mediaan inkomen varieert tussen € 15 720 («Alseberg-Noord») en € 26 169 («Kriekenput»). Het mediaan inkomen is minder hoog in de buurten aan de Alsebergse en Waterlose steenweg en in enkele buurten aan de grens van de gemeente. De buurten met het hoogste mediaan inkomen liggen in het zuiden van de gemeente en langsheen de De Fré-laan.

Tabel 4: Het gemiddeld en het mediaan inkomen per belastingaangifte, inkomens 2002, aangifte 2003 in euro per jaar.

	Gemiddeld inkomen per aangifte	Mediaan inkomen per aangifte
België	24 621 €	18 914 €
Brussels Gewest	23 776 €	17 588 €
Ukkel	30 186 €	19 184 €

Bron: fiscale statistieken NIS.

Kaart 5: Het mediaan inkomen per buurt, in Ukkel (inkomensjaar 2001, aanslagjaar 2002).



Bron: Urbis, Fiscale statistieken NIS 2003

3.2 Mensen die leven van een minimum- of vervangingsinkomen (I)

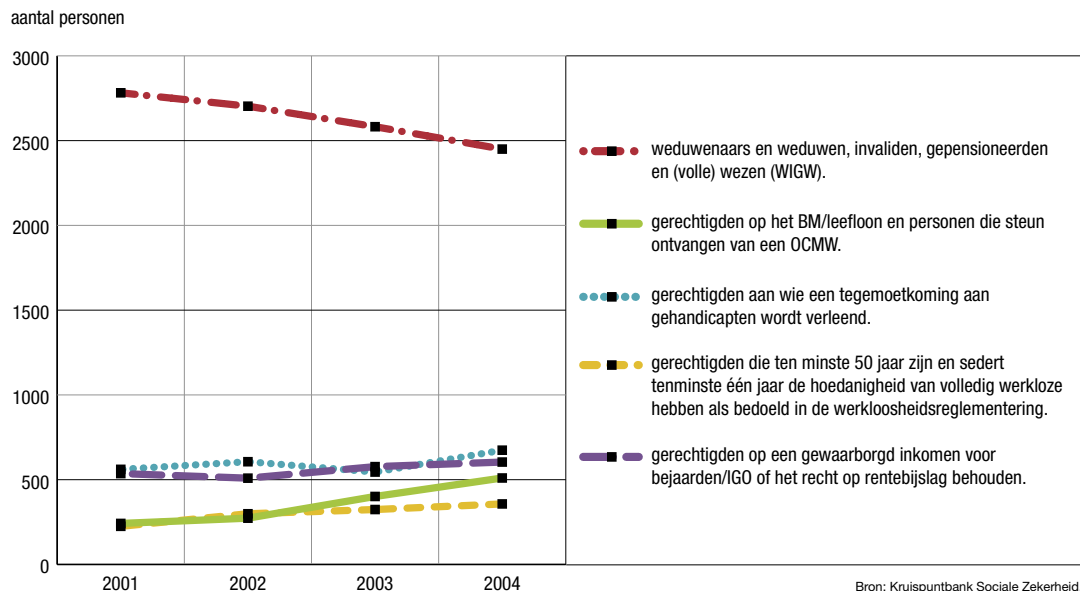
Ukkel telt voor alle categorieën minder gerechtigden op een verhoogde tussenkomst dan gemiddeld in het Gewest.

Tabel 5: Aantal belastingplichtigen die recht hebben op een verhoogde tussenkomst van de verzekering voor geneeskundige verzorging in Ukkel, aantal op 1 januari 2004.

	Ukkel		Brussels Gewest	
	gerechtigden	aandeel in de meerderjarige bevolking	gerechtigden	aandeel in de meerderjarige bevolking
WIGW	2 450	4,1%	40 962	5,2%
OCMW	510	0,8%	18 841	2,4%
inkomensgarantie voor ouderen of rentebijslag	604	1,0%	9 617	1,2%
gehandicapten	674	1,1%	13 493	1,7%
oudere langdurig werklozen	357	0,6%	9 055	1,2%
Totaal aantal gerechtigden	4 595	7,6%	91 968	11,7%
Meerderjarige bevolking (> 18 jaar)	60 381		784 988	

Bron: Kruispuntbank Sociale Zekerheid.

Figuur 3: Evolutie van het aantal belastingplichtigen wonende in Ukkel die recht hebben op een verhoogde tussenkomst van de verzekering voor geneeskundige verzorging.



Behalve de WIGW's stijgt het aandeel van alle categorieën tussen 2001 en 2004, zowel in Ukkel als in het Gewest.

3.2 Mensen die leven van een minimum- of vervangingsinkomen (2)

Tabel 6: Aantal personen die leven van een minimum- of vervangingsinkomen op 1/1/2004 in Ukkel en het Brussels Gewest, naar leeftijdscategorie.

Aantal uitkeringen op 1 januari 2004	Ukkel		Brussels Gewest	
	Aantal	%	Aantal	%
Jongeren (18-25 jaar)	6 181	100,0%	89 537	100,0%
OCMW: leefloon + equivalent leefloon	282	4,6	6 118	6,8
Werkloosheidsuitkering (UVW)	263	4,3	9 447	10,6
Invalideitsuitkering	23	0,4	477	0,5
Totaal aantal jongeren met een uitkering	568	9,2	16 042	17,9
Actieve bevolking (18-64 jaar)	45 636	100,0%	628 573	100,0%
OCMW: leefloon + equivalent leefloon	1 216	2,7	25 201	4,0
Werkloosheidsuitkering (UVW)	2 774	6,1	63 016	10,0
Invalideitsuitkering	556	1,2	10 845	1,7
Totaal aantal mensen op actieve leeftijd met een uitkering	4 546	10,0	99 062	15,8
Ouderen (≥ 65 jaar)	14 745	100,0%	156 415	100,0%
Inkomensgarantie voor ouderen*	696	4,7	11 857	7,6
Invalideitsuitkering	313	2,1	6 637	4,2
Totaal aantal ouderen met een uitkering	1 009	6,8	18 494	11,8

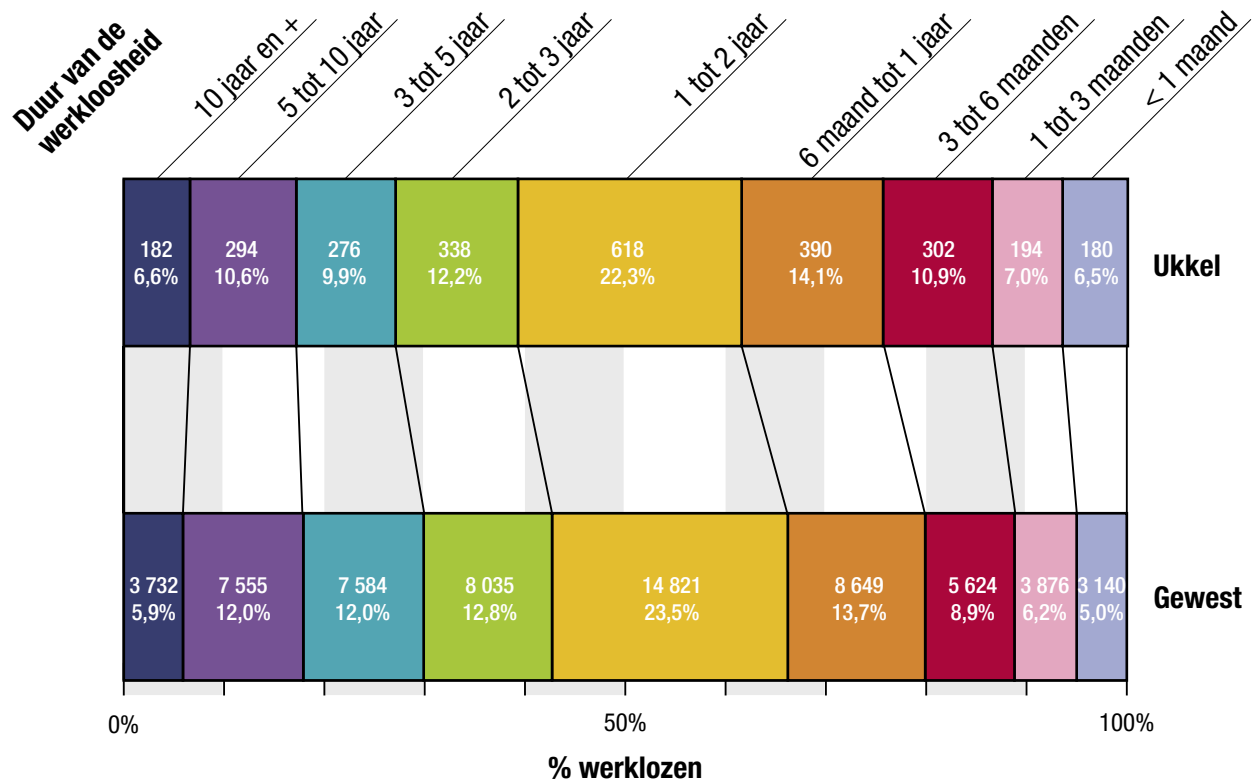
* ook ouderen in het uitdovende statuut van gewaarborgd inkomen voor bejaarden zijn in dit cijfer opgenomen.

Bron: POD Maatschappelijke integratie, BGDA, FOD Sociale Zekerheid, Rijksdienst voor pensioenen.

10% van de mensen op actieve leeftijd en van de jongeren in Ukkel leeft van een uitkering. Het aandeel van de bevolking dat van een minimum- of vervangingsuitkering leeft is voor alle categorieën lager in Ukkel dan in het Gewest. Eén op 15 ouderen heeft een inkomensgarantie of invalideitsuitkering.

3.2 Mensen die leven van een minimum- of vervangingsinkomen (3)

Figuur 4: Inactiviteitsduur van de werklozen in Ukkel en het Brussels Gewest op 1/1/2004.



Bron : BGDA, 1/1/2004.

Voor heel wat mensen is de werkloosheidsuitkering geen tijdelijke oplossing, maar een situatie die langere tijd duurt. 39% van de werklozen in Ukkel is minstens 2 jaar werkloos (tov 43% in het Gewest). 62% is minstens 1 jaar werkloos (tov 66% in het Gewest).

4. GEZONDHEID VAN MOEDER EN KIND (I)

Voor het jaar 2003 bedroeg het geboortecijfer 10,4‰ in Ukkel tegenover 14,8‰ voor het hele Brussels Gewest (gegevens van het Rijksregister).

Volgens de statistische formulieren bij de geboortecertificaten werden 3 897

geboorten geregistreerd tussen 1998 en 2002 bij moeders met verblijfplaats in de gemeente Ukkel. Het jaarlijkse aantal geboortes in Ukkel blijft stabiel tussen 1998 en 2002, terwijl er in het Gewest voor deze periode een gemiddelde stijging van 12% wordt waargenomen.

Tabel 7: Kenmerken van geboortes en van moeders met verblijfplaats in Ukkel en regio Brussel (periode 1998-2002).

	Aantal Ukkel	% Ukkel*	% Gewest*	Minimum en maximum binnen de 19 gemeenten
Meerlinggeboorte	188	4,8	3,5	2,7 - 5,5
Keizersnede	629	16,1	14,9	13,7 - 17,4
Inductie van de bevalling	965	29,9	27,4	23,3 - 31,9
Premature bevalling (<37 weken)	215	6,8	7,1	5,8 - 8,2
Ernstig premature bevalling (<32 weken)	31	1,0	1,1	0,4 - 1,6
Laag geboortegewicht (< 2500g)	245	7,5	7,0	5,8 - 7,9
Geboorte binnen huishouden zonder professionele activiteit	368	10,2	25,4	5,3 - 42,9
Alleenstaande moeder	525	13,8	15,4	9,0 - 18,4
Moeder < 20 jaar	48	1,2	3,3	1,0 - 6,4
Moeder ≥ 40 jaar	157	4,0	3,2	2,1 - 4,7

**Per 100 geboorten of levendgeborenen (vroeggeboorten, laag geboortegewicht).*

De cijfers in het vet geven een significant verschil aan van de cijfers in Ukkel ten opzichte van de cijfers in het Gewest.

Bron: Statistische formulieren voor geboorte en overlijden, Observatorium voor Gezondheid en Welzijn.

4. GEZONDHEID VAN MOEDER EN KIND (2)

Tabel 8: Perinatale, foeto-infantiele en infantiele sterfte onder de geboortes bij moeders die verblijven in Ukkel en in het Brussels Gewest (periode 1998-2002).				
	Aantal Ukkel	Ukkel per 1000 geboortes	Gewest per 1000 geboortes	Minimum en maximum binnen de 19 gemeenten
Perinatale sterfte (4)	25	6,4	7,1	2,4 - 9,7
Infantiele sterfte (5)	18	4,6	5,1	2,0 - 6,3
Foeto-infantiele sterfte (6)	37	9,5	10,0	4,8 - 13,1
De cijfers in het vet geven een significant verschil aan van de cijfers in Ukkel ten opzichte van de cijfers in het Gewest.				

Bron: Statistische formulieren voor geboorte en overlijden, Observatorium voor Gezondheid en Welzijn.

Ukkel wordt gekenmerkt door een opvallend hoge proportie geboortes bij moeders van 40 jaar of ouder (3de plaats op de ranglijst van alle gewestelijke gemeenten) en een bijzonder lage proportie van geboortes bij moeders jonger dan 20.

Het aandeel geboortes bij alleenstaande moeders is een beetje kleiner dan het gewestelijke gemiddelde.

Het aantal verloskundige ingrepen (ingeleide bevallingen en keizersnedes) ligt in Ukkel naar verhouding hoger dan in het Gewest.

De proportie meerlinggeboorten is duidelijk groter dan hun gewestelijke aandeel. Ukkel situeert zich hiermee, voor deze indicator, op de tweede plaats in de ranglijst van alle gewestelijke gemeenten.

De foeto-infantiele sterfte en het aandeel geboorten met laag geboortegewicht zijn vergelijkbaar met de gemiddelde waarden voor het Gewest maar duidelijk hoger dan in de gemeenten met de laagste ratio's.

(4) Overlijden voor de geboorte, vanaf de 22e week van de zwangerschap of vanaf 500g, of tijdens de eerste levensweek (0-6 dagen volle dagen) op 1000 geboortes.

(5) Overlijden tussen de geboorte en de leeftijd van 1 jaar (0-364 dagen volle dagen) op 1000 levendgeborenen.

(6) Overlijden tussen de 22 weken zwangerschap en de geboorte (criterium van kracht sinds 1999, voordien was het criterium 28 weken zwangerschap of 1000g) of in de loop van het eerste levensjaar op 1000 geboorten.

5. MORTALITEIT

In de periode 1998-2002 zijn er 4378 overlijdens geregistreerd van bewoners van Ukkel.

De mortaliteitsratio voor de periode 1998-2002 bedroeg in Ukkel 11,0‰ bij de mannen en 12,4‰ bij de vrouwen. (Bron: Statistische formulieren voor overlijden)

Na standaardisatie voor leeftijd zien we dat deze ratio's lager liggen dan deze die worden gevonden voor het gehele Gewest. In vergelijking met het Gewest als geheel stellen we een ondersterfte vast van 10% bij de mannen en 5% bij de vrouwen.

5.1 Doodsoorzaken alle leeftijden (I)

Tabel 9: Belangrijkste doodsoorzaken voor alle leeftijden in Ukkel, periode 1998-2002 en vergelijking met het Brussels Gewest na standaardisering voor leeftijd.

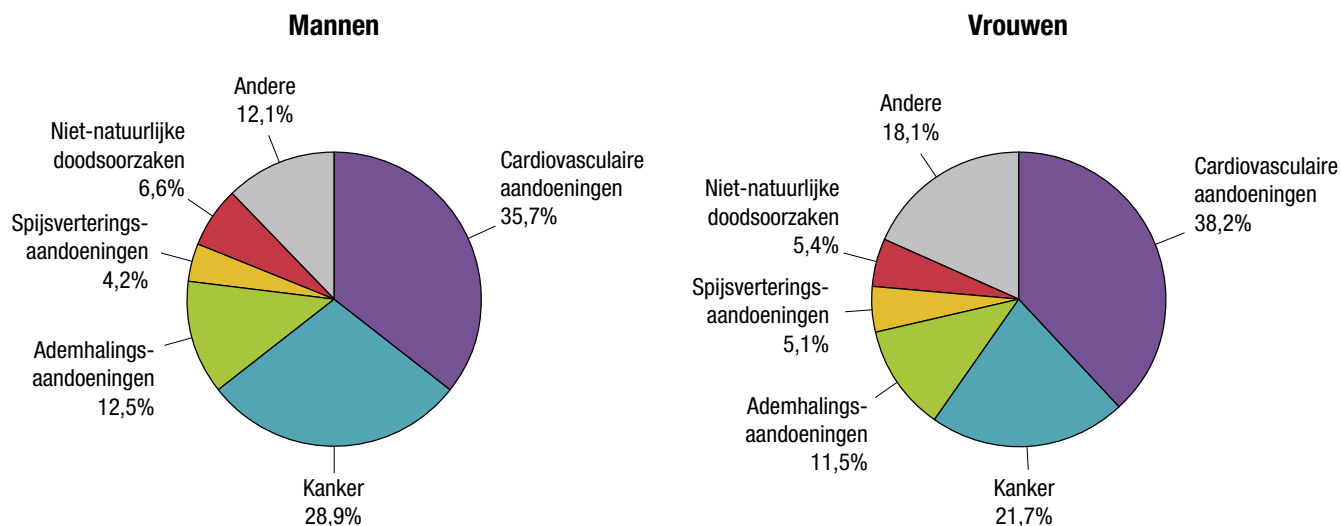
	Mannen			Vrouwen		
	Aantal sterftes	Sterftecijfer (/100 000)	Verskil in mortaliteit tov het Gewest	Aantal sterftes	Sterftecijfer (/100 000)	Verskil in mortaliteit tov het Gewest
Hart- en vaatziekten	666	391,4	- 4%	960	473,1	- 8%
Kanker	539	316,7	- 8%	546	269,1	- 2%
Ziekten van de ademhalingsorganen	225	132,2	- 18%	288	141,9	- 1%
Ziekten van de spijsverteringsorganen	78	45,8	- 26%	128	63,1	- 4%
Uitwendige doodsoorzaken	123	72,3	- 9%	137	67,5	+ 3%
waarvan ongevallen	64	37,6	- 11%	103	50,8	+ 7%
zelfmoord	54	31,7	+ 15%	30	14,8	+ 10%

Bron: Statistische formulieren voor overlijden, Observatorium voor Gezondheid en Welzijn.

De tabel van de belangrijkste doodsoorzaken toont aan dat, in vergelijking met het gehele Gewest en na standaardisatie voor leeftijd, de mortaliteit bij mannen significant lager ligt voor verschillende doodsoorzaken: aandoeningen van het ademhalingsstelsel, aandoeningen van het spijsverteringsstelsel en kanker. Bij de vrouwen ligt de sterfte gerelateerd aan hart- en vaatziekten significant lager in Ukkel dan in het geheel van het Gewest.

5.1 Doodsoorzaken alle leeftijden (2)

Figuur 5: Verdeling van de belangrijkste doodsoorzaken per geslacht, Ukkel 1998-2002.



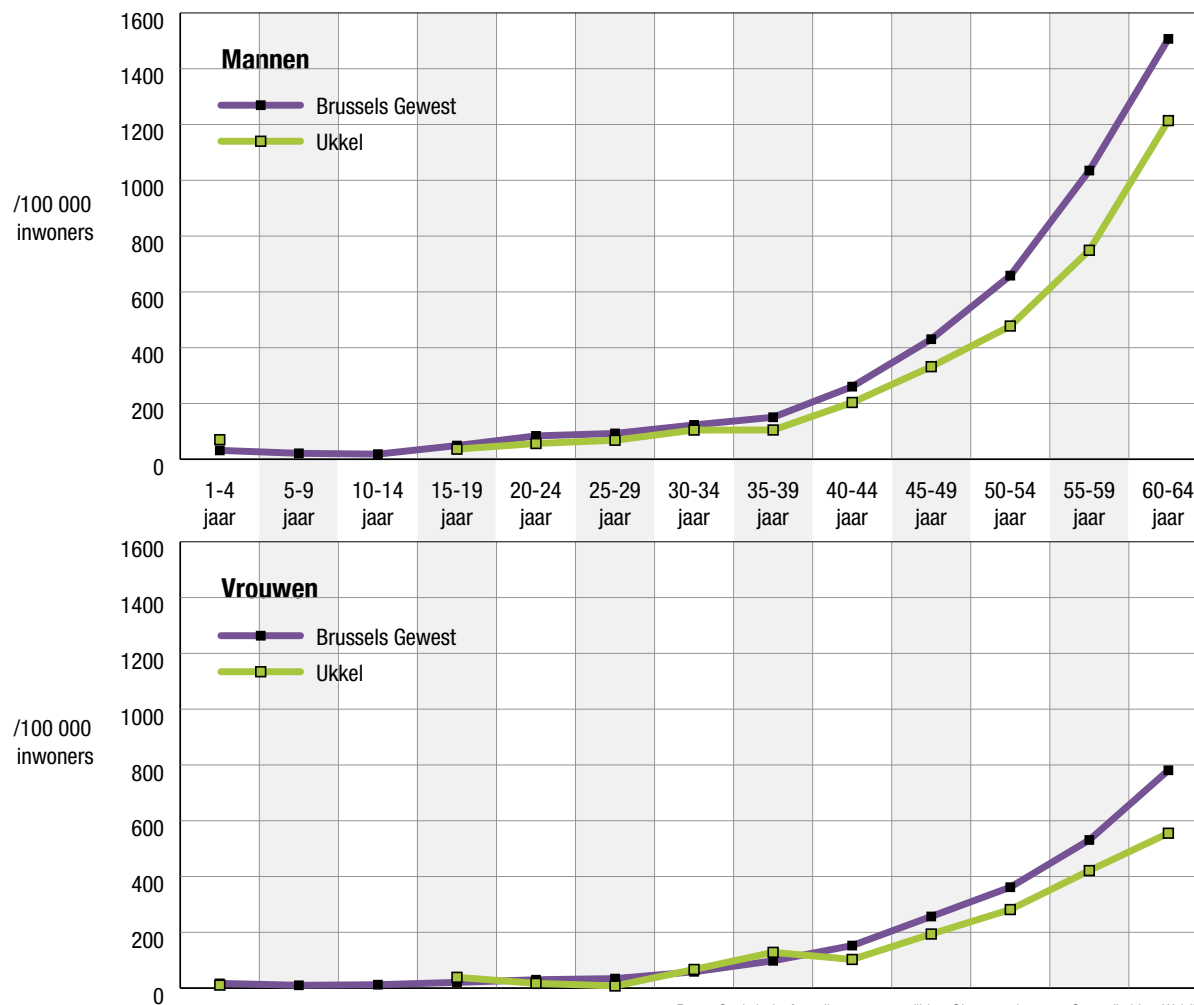
Bron : Statistische formulieren voor overlijden, Observatorium voor Gezondheid en Welzijn.

De belangrijkste doodsoorzaken in Ukkel zijn dezelfde als in het Brussels Gewest.

Het grotere aandeel van sterfte door cardiovasculaire ziekten bij vrouwen dan bij mannen is te wijten aan de hogere leeftijd waarop vrouwen overlijden.

5.2 Vroegtijdige mortaliteit (I)

Figuur 6: Sterftecijfer naar leeftijd (per 100 000 inwoners), vergelijking met het geheel van het Brussels Gewest.



In Ukkel ligt de vroegtijdige sterfte (voor de leeftijd van 65 jaar) bij 2,4 op 1000 mannen en 1,4 op 1000 vrouwen. Na standaardisatie voor leeftijd stellen we een vroegtijdige ondersterfte

vast van 24% bij de mannen en 22% bij de vrouwen, in vergelijking met het Gewest in zijn geheel. De grafieken hierboven tonen aan dat de mortaliteitsratio's per leeftijd

in Ukkel lager liggen dan in het Gewest vanaf de leeftijd van 35 jaar bij de mannen en vanaf 40 jaar bij de vrouwen. De verschillen vergroten nog verder met de leeftijd.

5.2 Vroegtijdige mortaliteit (2)

De belangrijkste doodsoorzaken voor de leeftijd van 65 worden hieronder weergegeven. Alleen oorzaken waarvoor minstens 20 overlijdens werden geregistreerd in de periode 1998-2002 zijn in de tabel opgenomen.

Tabel 10: Belangrijkste vroegtijdige doodsoorzaken in Ukkel en vergelijking met het Brussels Gewest na standaardisatie voor leeftijd.

	Aantal sterftes	Sterftecijfer (/100 000)	Vershil in mortaliteit tov het Gewest
Mannen			
Longkanker en strottenhoofd­kanker	36	25,2	- 33%
Ischemische hartziekten	32	22,4	- 36%
Zelfmoord	41	28,6	+ 21%
Vrouwen			
Borstkanker	39	25,1	+ 9%
Zelfmoord	22	14,2	+ 21%

Bron: Statistische formulieren voor overlijden, Observatorium voor Gezondheid en Welzijn.

Bij de mannen stellen we vast dat vóór de leeftijd van 65 jaar de sterfte aan longkanker en aan ischemische hartaandoeningen significant lager ligt dan voor het Gewest in zijn geheel. Bij de vrouwen vormen longkanker en kankers aan de genitale organen (eierstokken, baarmoeder) de derde vroegtijdige doodsoorzaken (14 geregistreerde overlijdens voor elk van deze beide oorzaken).

6. GEPERCIPIEERDE GEZONDHEID

In Ukkel meende 23,2% van de ter gelegenheid van de Socio-economische enquête 2001 ondervraagde mensen dat zijn gezondheidstoestand niet bevredigend was (middelmatisch, slecht of heel slecht). Dit aandeel bedraagt 26,1% voor het hele Brussels Gewest.

Wij merken ruimtelijke verschillen op het niveau van de buurten. Op de kaart wordt de gestandaardiseerde index voor

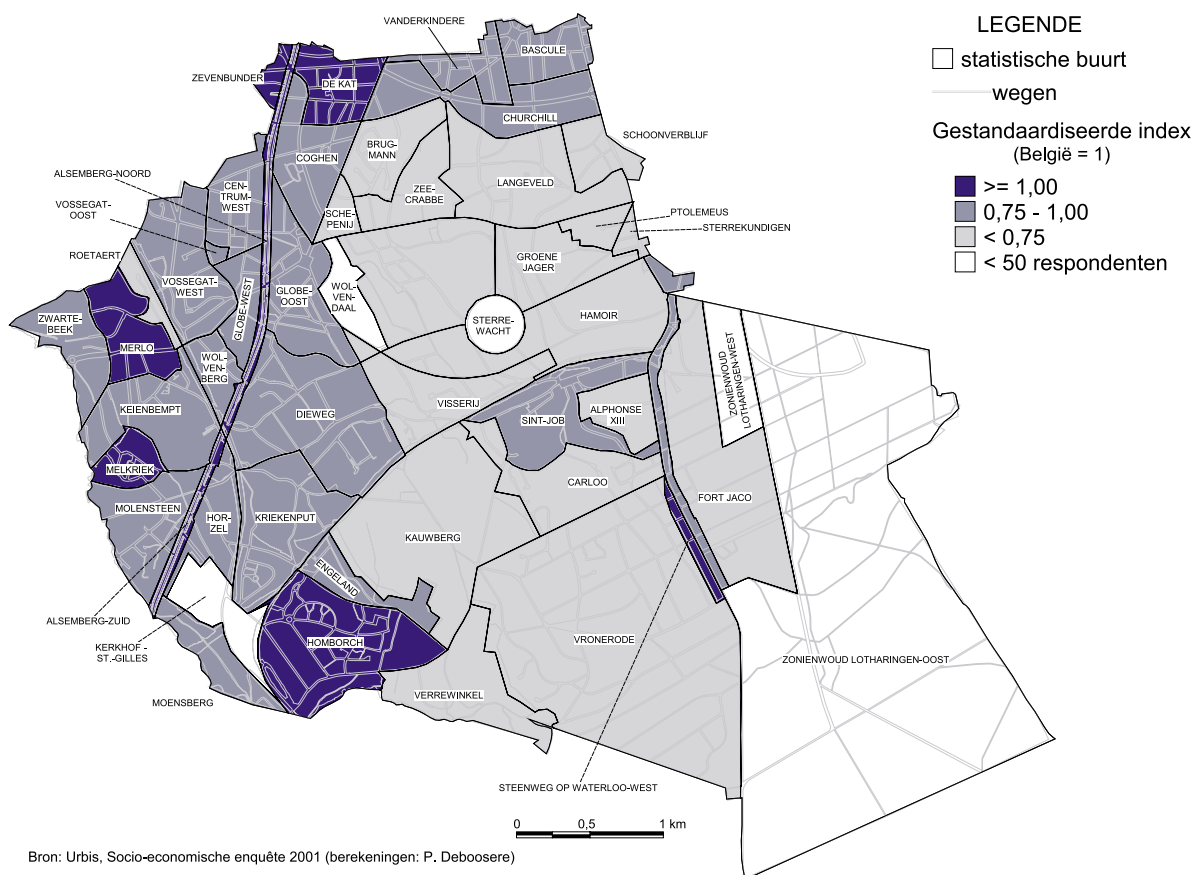
elke buurt voorgesteld. Deze meet de verhouding personen die hun gezondheid als slecht ervaren ten opzichte van het Belgische gemiddelde.

De meest extreme waarde (1,41) wordt waargenomen in de buurt «Melkriek». In deze buurt is de proportie mensen die zich niet gezond voelen 41% hoger dan gemiddeld in het land. In de buurt «Merlo» is de proportie 25% hoger. In

alle andere buurten is de verhouding mensen die hun eigen gezondheid slecht inschatten gelijkaardig of lager dan gemiddeld in het land.

De meeste buurten in het oosten van de gemeente hebben een waarde kleiner dan 0,75 wat betekent dat de verhouding mensen die zich niet gezond voelen (minstens 25%) lager ligt dan gemiddeld in het land.

Kaart 6: Subjectieve gezondheid: personen die zich niet in goede gezondheid voelen, per buurt in Ukkel.



7. BIJLAGE

7.1 Definities en afkortingen

‰ = per 1000.

Afhankelijkheidsindex: staat voor het aandeel van de bevolking dat zich bevindt in de afhankelijke leeftijdscategorieën (0-19 jaar en 65 jaar en meer) in vergelijking met de bevolking die het meest waarschijnlijk een beroepsactiviteit uitoefent (20 tot 64 jaar), uitgedrukt in een percentage.

Bruto mediaan inkomen: bruto-inkomen waarvoor er evenveel huishoudens zijn met een lager inkomen als huishoudens met een hoger inkomen (inkomen dat zich bevindt in het midden van de inkomensverdeling gerangschikt volgens orde van grootte).

IGO: Inkomensgarantie voor ouderen.

Index van de intensiteit van de veroudering: staat voor het aandeel mensen ouder dan 80 jaar onder de 65-plussers.

LL: leefloon (nieuwe wetgeving, vanaf 2002), toegekend door het OCMW.

Verouderingsindex: staat voor het aandeel van de ouderen (65 jaar en meer) in vergelijking met dat van de jongeren (0 tot 19 jaar), uitgedrukt in een percentage.

Wachtregister: bevat de kandidaat-vluchtelingen die zich in een erkenningsprocedure bevinden.

WIGW: weduwen, invaliden, gepensioneerden en wezen: onder andere deze categorieën hebben recht op de verhoogde tussenkomst inzake geneeskundige verzorging onder bepaalde inkomensvoorwaarden.

7.2 Methodologie (I)

CARTOGRAFIE (BOLLENKAART)

In de referentiekaart wordt aan de hand van bollen de densiteit van de bevolking per statistische buurt weergegeven. De oppervlakte van de bollen is evenredig met het aantal inwoners in de statistische buurten. In de legende kan voor drie bollen worden afgelezen hoeveel inwoners de bollen vertegenwoordigen, maar op de kaart komen uiteraard ook andere waarden voor (continue schaal). Per kaart wordt de schaal aangepast, de grootte van de bollen zijn dus niet vergelijkbaar tussen verschillende kaarten.

CARTOGRAFIE (CHOROPLETENKAART)

De meeste kaarten in deze fiche zijn choropletenkaarten (de vlakken worden opgevuld met een kleur). Voor elke statistische buurt wordt de relatieve waarde (bijvoorbeeld: % alleenstaanden) berekend. De buurten worden vervolgens opgedeeld in categorieën: buurten met de hoogste waarden, buurten met eerder hoge waarde, buurten met een gemiddelde waarde, buurten met een eerder lage waarde en buurten met de laagste waarden. Het gemiddelde voor de gemeente behoort steeds tot de middelste klasse. Omwille van de interpretatie worden de buurten met minder dan 50 huishoudens wit gelaten.

STATISTISCHE SECTOR - STATISTISCHE BUURT

Een statistische buurt is de kleinste administratieve eenheid waarvoor sociaal-economische en administratieve gegevens beschikbaar zijn. Elke gemeente kan opgedeeld worden in meerdere statistische buurten. Gegevens per statistische buurt maken het mogelijk om intragemeentelijke verschillen zo goed mogelijk te vatten. Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is opgedeeld in 724 statistische buurten.

In 2002 telde een buurt gemiddeld 1350 inwoners. Een statistische buurt mag niet worden verward met de alledaagse betekenis die aan buurten wordt gegeven. In de ogen van de bewoners en gebruikers zijn buurten meestal maar vaag afgebakend. Bovendien verschilt de buurtomschrijving van bewoner tot bewoner. De afbakening van de statistische buurten kan worden afgelezen van de referentiekaart die in elke fiche per gemeente wordt opgenomen.

In 2001 werd een lichte wijziging doorgevoerd in de afbakening van de statistische buurten. Afhankelijk van de gegevensbron wordt met de oude afbakening (van voor 2001) dan wel met de nieuwe afbakening gewerkt. (Meer info: Welzijns- en gezondheidsatlas van Brussel-Hoofdstad, Dossiers van het Observatorium voor Gezondheid en Welzijn, 2006/06, te verschijnen).

7.2 Methodologie (2)

STATISTISCHE SIGNIFICANTIE

De mate van statistische significantie evalueert de rol van de willekeurige fluctuaties (met andere woorden van het toeval) in de verkregen resultaten. Preciezer gezegd, evalueert zij de waarschijnlijkheid, p-waarde genoemd, dat het verkregen resultaat zich enkel voordoet door toeval. Doorgaans gebruikt men de grens van 5% om te zeggen of het resultaat al dan niet significant is. Met andere woorden, een p-waarde $< 0,05$ wordt beschouwd als significant en dus gaat men ervan uit dat het resultaat niet te wijten is aan toeval. Wanneer het verschil statistisch significant is, wordt het cijfer in vet weergegeven.

Voor de vergelijkingen uitgevoerd met een indirecte standaardisering werd de statistische significantie geëvalueerd door het betrouwbaarheidsinterval (indien dat de waarde 1,0 bevat, is het verschil statistisch niet significant).

De mate van statistische significantie hangt sterk af van de grootte van de bevolking. Het is dan ook logisch dat in de gemeenten met minder inwoners de verschillen met het hele Gewest minder gemakkelijk de grens van de statistische significantie halen.

STANDAARDISERING

Standaardisering is een methode die erin bestaat de cijfergegevens te corrigeren om vergelijkingen mogelijk te maken tussen de bevolkingsgroepen waarvan de leeftijdsstructuur anders is. De meeste standaardiseringsmethoden gebruiken een gewogen gemiddelde van specifieke cijfers in de leeftijdscategorieën (hier zullen wij enkel standaardisatie naar leeftijd bespreken, maar je kunt op dezelfde wijze standaardiseren voor een reeks andere kenmerken zoals bijvoorbeeld het geslacht).

Na een standaardiseringsmethode te hebben toegepast, verkrijgen we **volgens de leeftijd gestandaardiseerde mortaliteitscijfers** (men zegt ook aangepast). Wanneer wij de voor de leeftijd aangepaste cijfers vergelijken, kunnen de waargenomen verschillen tussen de cijfers niet te wijten zijn aan verschillen in de leeftijdsstructuur van de bevolking. Men spreekt daarentegen van **brutocijfer** voor de niet-gestandaardiseerde cijfers.

In de fiches werden de vergelijkingen tussen de gemeenten en het hele Gewest uitgevoerd door indirecte standaardisering.

Bij indirecte standaardisering gebruiken wij de cijfers van een referentiebevolking (hier het hele Gewest) om het aantal sterfgevallen te berekenen dat verwacht zou zijn in de bestudeerde bevolking indien zij dezelfde mortaliteitscijfers had gehad per leeftijd als de referentiebevolking. Dit maakt het mogelijk om vervolgens de gestandaardiseerde mortaliteitsverhouding (of gestandaardiseerde mortaliteitsratio) (GMV of SMR) te berekenen. Een GMV hoger dan 1,0 in een gemeente geeft aan dat, gelet op de leeftijd, het mortaliteitscijfer hoger ligt in deze gemeente dan in het hele Gewest. De referentiebevolking (Brussels Gewest) wordt aangegeven met een GMV van 1,0.

De resultaten worden voorgesteld in de vorm van «oversterfte» of «ondersterfte», uitgedrukt in een percentage: in vergelijking met het mortaliteitscijfer van het hele Gewest dat overeenstemt met 1,0 zal een SMR van 1,20 worden uitgedrukt als een oversterfte van + 20%.

MORTALITEITSCIJFER

Dit is de verhouding, voor een gegeven periode, van het aantal sterfgevallen in een bepaalde bevolking tot de effectieve omvang van deze bevolking in het midden van de periode. Deze verhouding wordt uitgedrukt in aantal sterfgevallen per 1000 inwoners en per jaar.

De bron voor de teller is het overlijdensbestand, aangelegd op basis van de statistische formulieren bij de overlijdensattesten en voor de noemer de effectieve bevolkingsomvang verstrekt door het Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Het cijfer van de vroegtijdige mortaliteit wordt berekend door het aantal sterfgevallen van mensen jonger dan 65 jaar in de loop van de bestudeerde periode te delen door het aantal mensen jonger dan 65 jaar in de bevolking in het midden van de periode. Dit cijfer wordt uitgedrukt in aantal sterfgevallen per 1000 inwoners en per jaar.

Het sterftecijfer per oorzaak wordt berekend door het aantal sterfgevallen te wijten aan een bepaalde oorzaak in de loop van de bestudeerde periode te delen door het aantal mensen in de bevolking in het midden van de periode. Dit cijfer wordt uitgedrukt in aantal sterfgevallen per 100 000 inwoners.

N.B. in de praktijk wordt de bevolking in het midden van de periode geraamd door het gemiddelde te berekenen van het aantal mensen aan het begin en aan het einde van het jaar.

7.2 Methodologie (3)

HUISHOUDENTYPOLOGIE

Het is niet zo eenvoudig een zicht te krijgen op de werkelijke samenstelling van de huishoudens omwille van 2 redenen:

1. De informatie in het Rijksregister over de samenstelling van de huishoudens is gebaseerd op de officiële woonplaats. We weten echter dat de mensen soms niet wonen waar ze officieel geregistreerd zijn. Dit probleem kan niet verholpen worden, we kunnen enkel de officiële toestand meten.
2. De klassieke statistieken op basis van het Rijksregister bevatten geen informatie over de nieuwe samenlevingsvormen (zoals ongehuwd samenwonen). Voor dit probleem biedt de huishoudentypologie van het Centrum voor Bevolkings- en Gezinsstudie (CBGS) een oplossing. In deze typologie worden niet enkel de gehuwden als paar beschouwd, maar ook de ongehuwd samenwonenden (rekening houdend met leeftijdsverschillen). In de fiches wordt deze typologie gebruikt, omdat ze een beter zicht op de werkelijke samenstelling van de huishoudens dan de klassieke tabellen van het NIS geven, waarin het aantal alleenstaanden met kinderen wordt overschat. (Voor meer informatie over de herberekening van de rijksregistergegevens, zie www.cbgs.be).

MENSEN DIE LEVEN VAN EEN MINIMUM- OF VERVANGINGSINKOMEN

Er bestaat geen indicator die het totaal aantal huishoudens of het totaal aantal mensen in een huishouden met een vervangingsinkomen kan meten. De beste benadering die op gemeentelijk niveau beschikbaar is, zijn de belastingsplichtigen die recht hebben op een verhoogde tussenkomst van de verzekering voor geneeskundige verzorging. We kennen echter alleen het aantal dossiers. In sommige gevallen betreft een dossier een heel huishouden, in andere enkel een persoon en zijn meerdere dossiers per huishouden mogelijk. Het is voorlopig nog onmogelijk in te schatten hoeveel mensen ten laste zijn van de titularissen van de dossiers. Dat betekent dat het percentage dossiers ten opzichte van de bevolking, zoals opgenomen in de tabellen, steeds een onderschatting is van de werkelijkheid. (Het percentage dossiers ten opzichte van het aantal huishoudens, zou echter een overschatting zijn).